

до аудиторії конкретного району, міста чи селища, то ширший, надійніший фундамент буде закладено під українську національну ідентичність.

Список використаних джерел

1. Assmann, J. Communicative and Cultural Memory // Cultural Memory Studies. Ed. by: A. Erll, A. Nunnig. – Berlin, New York: 2008. – 109-118.
2. Hite, K. Historical Memory // International Encyclopedia of Political Science. Edited by: Bertrand Badie, Dirk Berg-Schlosser & Leonardo Morlino. – 2011. – P. 1078-1081.
3. Вишняк О. Що об'єднує та що роз'єднує українців: результати опитувань громадської думки / Інформаційно-аналітичне видання «Громадська думка» (№2 (25) 2015). Фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dif.org.ua/uploads/pdf/1460378821_4071.pdf
4. Бабка В. Політика пам'яті в Україні (2005 – початок 2010 рр.): ключові тенденції // Наукові записки ІПЕД ім. Кураса. – Вип. 4(78), 2010. – С. 99-118.
5. Консолідація українського суспільства: шляхи, виклики, перспективи / Центр Разумкова. – 16.12.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/upload/Identi-2016.pdf>
6. Підтримка визнання ООН-УПА учасниками боротьби за державну незалежність України / КМІС. – 13.10.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=718&page=1>
7. Ставлення до окремих історичних постатей та процесу декомунізації в Україні / Соціологічна група «Рейтинг». – листопад 2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ratinggroup.ua/research/ukraine/otnoshenie_k_otdelnym_istoricheskim_lichnostyam_i_processu_dekommunizacii_v_ukraine.html
8. Лозовий В. Інтерпретації історії у політиці Російської Федерації як загроза національній безпеці України / НІСД. – 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1796/>
9. Світова гібридна війна: український фронт : монографія / за заг. ред. В. П. Горбуліна. – К. : НІСД, 2017. – 496 с.
10. Бекешкіна І. Вирішальний 2014-й: роз'єднав чи з'єднав Україну? / Трансформації суспільних настроїв в умовах протидії агресії Росії на Донбасі: регіональний вимір / Наук. ред. О. Гарань. — К.: Стилос, 2017. — С. 8-39.

Глизнер Світлана Володимирівна, аспірант кафедри політології ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
ПРОЦЕС ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ТА ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ

Децентралізація — це складна й глибинна реформа, яка перебудовує всю систему управління країною, позбавляючи її радянського адміністративного

спадку. Процес децентралізації в Україні розпочався на базі "Стратегії-2020" [9] президента України, "Концепції реформи місцевого самоврядування"[7] та законодавчого пакету, напрацьованого урядом та парламентом.

Першим вагомим інструментом втілення реформи став ухвалений у лютому 2015 року закон "Про добровільне об'єднання територіальних громад" [6].

Майже одночасно було вироблено методику створення об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та підзаконні акти. Це дало можливість місцевим громадам напрацювати перспективні плани формування спроможних територіальних громад та швидко пройти процес об'єднання [3].

На основі цього у регіонах було створено центри розвитку місцевого самоврядування. Одними з перших такі центри було створено у Івано-Франківській та Закарпатській областях. Серед основних завдань, які виконуватимуть центри, є здійснення всебічної підтримки функціонування вже діючих ОТГ, а також сприяння утворенню нових територіальних громад в областях. Визначальним показником діяльності центрів стане не кількість утворених ОТГ областей, а їх якість.

Як відомо, на території Івано-Франківської області станом на 2016 рік було утворено 12 об'єднаних громад. А саме: Білоберізька, Більшівцівська, Верхнянська, Витвицька, Космацька, Матеївецька, Нижньовербізька, Старобогородчанська, Олешанська, П'ядицька, Печеніжинська, Тлумацька [4].

На 29 жовтня 2017 року ЦВК було призначено перші місцеві вибори у 203 об'єднаних територіальних громадах. Зокрема, у Вінницькій області такі вибори відбулися в 9 об'єднаних територіальних громадах, у Волинській області – в 19 ОТГ, у Дніпропетровській області – в 19 ОТГ, у Донецькій області – в 2 ОТГ, у Житомирській області – в 13 ОТГ, у Закарпатській області – в 1 ОТГ, у Запорізькій області – в 10 ОТГ, в Івано-Франківській області – в 8 ОТГ, у Київській області – в 4 ОТГ, у Кіровоградській області – в 6 ОТГ, у Луганській області – в 4 ОТГ, у Львівській області – в 8 ОТГ, у Миколаївській області – в 1 ОТГ, в Одеській області – в 11 ОТГ, у Полтавській області – в 12 ОТГ, у Рівненській області – в 5 ОТГ, у Сумській області – в 9 ОТГ, у Тернопільській області – в 4 ОТГ, у Харківській області – в 7 ОТГ, у Херсонській області – в 10 ОТГ, у Хмельницькій області – в 7 ОТГ, у Черкаській області – в 15 ОТГ, у Чернівецькій області – в 4 ОТГ, у Чернігівській області – в 14 ОТГ [1].

На Прикарпатті 29 жовтня проходили місцеві вибори у восьми об'єднаних територіальних громадах – чотирьох селищних: Заболотівській, Яблунівській, Ланчинській, Брошнів-Осадській і чотирьох сільських – Рожнівській, Переріслянській, Дзвиняцькій та Ямницькій.

Загалом на посаду голів ОТГ претендували 34 кандидати, а на депутатські мандати – 673 кандидати. Найбільше кандидатів на посаду голови місцевої ради зареєструвалися в Переріслянській ОТГ – вісім, найменше – по два кандидати – в Рожнівській і Заболотівській ОТГ.

У цих виборах взяли участь десять політичних партій. Від них зареєстровано 428 кандидатів.

У виборах 29 жовтня правом голосу могли скористатися понад 60 тисяч виборців [8]. Проте явка виборців на дільниці була не дуже високою. Своїм правом на волевиявлення скористалися 47 % населення Прикарпаття. Найвищу явку продемонстрували виборці Ямницької ОТГ, найнижчу – Яблунівської.

У 8 ОТГ Прикарпаття обрано нових лідерів. На Прикарпатті на вибори прийшли та проголосували за голів ОТГ і депутатів місцевих рад – 47,8% виборців. Найнижча явка виборців у Яблунівській селищній ОТГ – 31,22%, а найвища у Ямницькій сільській ОТГ – 68,04%. Ключовою проблемою на виборах залишалася видача виборцям бюлетенів без пред'явлення паспорта.

За результатами виборів на Прикарпатті головами ОТГ обрані: Сергій Радиш у Рожнівській ОТГ, Зеновій Томащук у Яблунівській ОТГ, Володимир Попович у Ланчинській ОТГ, Іван Мельник у Переріслянській ОТГ, Назарій Іванів у Брошнів-Осадській ОТГ Роман Крутий у Ямницькій ОТГ, Микола Волочій у Дзвиняцькій ОТГ й Іван Танюк у Заболотівській ОТГ.

Прикметно, що очільники Заболотівської і Дзвиняцької об'єднаних громад – Іван Танюк і Микола Волочій займали посади голів центрів ОТГ, які ініціювали процес об'єднання та супроводжували створення своїх громад.

А уже з 4 листопада, розпочався виборчий процес перших виборів депутатів сільських, селищних, міських рад об'єднаних територіальних громад і відповідних сільських, селищних, міських голів, які призначені на 24 грудня 2017 року, у 51 об'єднаній територіальній громаді в 17 областях України. До складу цих 51 ОТГ увійшли 256 місцевих рад (міських – 7, селищних – 19, сільських – 230) [2].

Зокрема, на Прикарпатті вибори відбудуться у Спаській (Рожнятівський район), Войнилівській (Калуський район) і Делятинській (Надвірнянський район) об'єднаних громадах. Слід зазначити, що у 2017 році на Прикарпатті створено аж 11 ОТГ. Розуміння переваг децентралізації, бажання змінити життя, розбудувати сільські території, використати можливості децентралізації і позитивний досвід у функціонуючих громадах Прикарпаття та усвідомлення відповідальності за розвиток громад, долучилися до цього процесу як влада так і активні громади. Перед громадами є 3 важливих кроки: процес об'єднання, вибори лідерів, які поведуть за собою громаду та налагодження функціонування ОТГ в умовах неповного законодавчого врегулювання, в умовах викликів секторальних реформ, які впроваджують паралельно.

Що стосується Закарпатської області, то тут незважаючи на першочерговість у відкритті центру розвитку місцевого самоврядування, можна сказати про дуже повільний процес утворення об'єднаних територіальних громад. Станом на весну 2017 року, на Закарпатті створено лише 5 ОТГ – Тячівська, Вільховецька, Полянська, Перечинська та Іршавська, при передбачених незатвердженим перспективним планом 53-х. Менше лише в

Луганській – 4 та Київській – 2. областях. В той час як в Тернопільській – 36, Дніпропетровській – 34, Львівській – 25.

За даними Закарпатського центру розвитку місцевого самоврядування, на сьогодні, в Закарпатській області близько 40 територіальних громад знаходяться на різних етапах добровільного об'єднання. Однак, далеко не всі з них найближчим часом будуть оформлені офіційно.

Експерти виділяють кілька причин гальмування децентралізаційних процесів: суб'єктивних – небажання саме селищних та міських голів об'єднуватися у громаду, та об'єктивних – як от не затверджений облдержадміністрацією та не прийнятий обласною радою Перспективний план.

Однак, чи не найголовнішим є політичний фактор. Коли пікетувати Закарпатську облдержадміністрацію - приходили представники громад Хустщини та Свалявщини. В результаті в Полянці громаду затвердили, у Нижньому Селищі – ні.

Тому можемо констатувати, що саме боротьба політичних еліт краю і є головним чинником гальмування територіальної реформи. Перспективний план намагаються формувати таким чином, аби у того чи іншого кандидата або політичної сили були найкращі шанси перемогти на майбутніх виборах.

Тобто, в першу чергу, мова йде про політичну доцільність, а вже згодом про реформу і ті вигоди, які вона принесе громаді. Чи вдасться активізувати децентралізацію новоствореному Закарпатському центру розвитку місцевого самоврядування, питання дискусійне. Складається враження, що у нинішніх умовах він радше буде консультативною, а ніж рушійною силою реформи.

Однак, 29 жовтня і на Закарпатті відбулися вибори, щоправда, тільки в одній ОТГ – Баранинській. До складу цієї громади увійшли населені пункти Великолазівської, Холмецької, Яроцької та Баранинської сільських рад Ужгородського району. Площа ОТГ складає 12.5 тис. га, а бюджет – близько 60 млн. грн. На її території зосереджено й чималий економічний потенціал і за вмілого управління Баранинська ОТГ може стати однією з найуспішніших громад Закарпаття. Варто зазначити, що жодна інша з тих перспективних ОТГ, які мали намір об'єднатися ще цього року, так і не дочекалися позитивного висновку від Закарпатської ОДА.

Баранинська ОТГ стала шостою за ліком і третьою сільською за статусом об'єднаною територіальною громадою Закарпаття в компанії з Тячівською, Перечинською та Іршавською міськими і Вільховецькою та Полянською сільськими ОТГ.

Абсолютна більшість новообраних депутатів Баранинської об'єднаної територіальної громади є самовисуванцями. Кандидати, що були висунуті шляхом самовисування, отримали 17 депутатських мандатів, тоді як висуванці політичних партій – 9. При цьому до сільської ради обрано 20 чоловіків та 6 жінок.

За посаду голови громади змагалося четверо кандидатів, з яких двоє були самовисуванцями, двоє – висунуті політичними партіями. В підсумку, перемогу здобув голова Баранинської сільради, самовисуванець Юрій Марусяк.

За даними протоколів голосування, результат голосування наступний:

Юрій Марусяк, самовисуванець – 2 871 голос;

Юрій Горват, самовисуванець – 395 голосів;

Вікторія Ткачик, «Рух нових сил Михайла Саакашвілі» – 104 голоси;

Олександр Кузнецов, «Українське об'єднання патріотів - УКРОП» – 96 голосів.

Щодо результатів партій, то кількість депутатських мандатів така:

«Українське об'єднання патріотів – УКРОП» – 4 депутати;

«Наш край» – 3 депутати;

ВО «Батьківщина» – 1 депутат;

«Єдиний Центр» – 1 депутат.

Не здобули перемогу на виборах представники політичних сил: Радикальна партія Олега Ляшка (висунуто 13 кандидатів), «Рух Валентина Наливайченка «Справедливість» (висунуто 8 кандидатів), Об'єднання «Самопоміч» (висунуто 5 кандидатів), Аграрна партія України (висунуто 3 кандидати), «Рух Нових Сил Михайла Саакашвілі» (висунуто 2 кандидати), «За життя!» (висунуто 1 кандидата) [5].

Проаналізувавши процес децентралізації на території Івано-Франківської та Закарпатської областей, можемо констатувати, що в двох областях спостерігається невисока динаміка утворення ОТГ порівняно з іншими областями України. Однак на території Івано-Франківської області значно кращі результати утворення ОТГ по кількісному і якісному складу.

В обох випадках спостерігаємо невисоку явку виборців під час голосування, що свідчить про інертність процесу децентралізації в областях. Це стверджує про недостатньо проведену роботу відповідних структур на які покладена дана функція та прямий політичний підтекст (небажання політичних регіональних еліт та деяких політичних сил) здійснювати та сприяти утворенню ОТГ.

Щодо політичної складової, слід зазначити, що головами ОТГ в Івано-Франківській області стали особи, які представляли органи влади, хоча балотувалися як самовисуванці. Тільки в одному із восьми ОТГ перемогу здобув представник ВО «Батьківщина».

Зовсім іншу тенденцію спостерігаємо у Закарпатській області. Електоральні вподобання виборців демонструють низьку підтримку провладних сил. Перевага надається самовисуванцям та практично в рівному співвідношенні всім політичним силам, які присутні в регіоні. Єдина відмінність та особливість це - дієвість регіональної політичної сили «Єдиний Центр».

Підводячи підсумок, можемо стверджувати, що процес децентралізації в Івано-Франківській та Закарпатській областях потребує більш інтенсивної

динаміки, співпраці в данному напрямі всіх політичних сил, залучення до роз'яснювальної роботи серед громад як представників влади так і громадських діячів.

Список використаних джерел

1. 29 жовтня відбудуться вибори у восьми об'єднаних територіальних громадах Прикарпаття [Електронний ресурс] // Щоденна інтернет-газета Версії. – Режим доступу : <http://versii.if.ua/novunu/29-zhovtnya-vidbudutsya-vibori-u-vosmi-ob-yednanih-teritorialnih-gromadah-prikarpattya-ofitsiyno/>.
2. http://www.cvk.gov.ua/news/news_03112017.htm.
3. ГРОМАДна реформа: що дала децентралізація// [Електронний ресурс] // Українська правда. – 4 серпня 2017 р. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/08/4/627740/>.
4. Децентралізація: чому “буксує” створення нових ОТГ на Прикарпатті?// [Електронний ресурс] // Щоденна інтернет-газета Версії. – Режим доступу до ресурсу: <http://versii.if.ua/publikacii/detsentralizatsiya-chomu-buksuye-stvorennya-novih-otg-na-prikarpatti/>.
5. Закарпаття: перемогу на виборах до Баранинської ОТГ здобули кандидати-самовисуванці // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.oporuaa.org/novyny/45065-zakarpattia-peremohu-na-vyborakh-do-baranynskoi-oth-zdobuly-kandydaty-samovysuvantsi>.
6. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>.
7. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/paran8#n8>.
8. На Прикарпатті на виборах в ОТГ були намагання проголосувати без паспорта // [Електронний ресурс] / Радіо Свобода. – Режим доступу : <https://www.radiosvoboda.org/a/news/28822408.html>.
9. Стратегія сталого розвитку "Україна - 2020" // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

Харитонюк Оріся Леонідівна, аспірантка

*Наук. кер.: Малиновський Валентин Ярославович, д.п.н., проф.,
кафедра політології та державного управління Східноєвропейського
національного університету імені Лесі Українки*

ПРИМУСОВЕ ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ– ЯК МЕХАНІЗМ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНОЇ РЕФОРМИ

Реформа місцевого самоврядування почала активно реалізовуватися в Україні ще з 2014 року та дуже вплинула на розвиток державного управління в цілому та на життя громадян України, зокрема.